

hic infirmat. Et oportet observare, quod cum dicitur abstinentiam detrahare ex necessariis ad vitam, verbum *necessarium*, non significat quod præcisè ad victum requiritur, ita ut eo deficiente, vita observari nequeat; sed quod superfluum non est, id necessarium vocatur, ex quo si aliquid moderatè subtrahatur per abstinentiæ virtutem, vita non periclitatur, imò augetur. Ecclesiastici namque cap. 37. legitur: *Qui abstinet est, adjiciet vitam.*

Ibi: *Sexto, illud procul dubio.*

20 His convenient præmissa supra, n. 10. etenim jejunium Ecclesiasticum quædam desiderat, quæ ad servandam moralem & communem abstinentiam necessaria non sunt; præcipit enim Ecclesiæ, ut die jejunii semel tantum cibus sumatur: sed abstinentia servari posset pluries edendo, modò aliquid de quantitate necessaria detraheretur. Fagund. in 4. *Eccles. præcept. cap. 1. n. 3.* Præterea naturalis ratio nec tempus certum statuit ad jejunium, sed cum opus fuerit; nec horam prandii assignat, nec cibos aliquos vetat, ut dictum est d. n. 10. hæc omnia Ecclesiæ præscribit. Azor, *part. 1. lib. 7. cap. 8. vers. Tertiò quaritur.* Sic rectè D. Covar. ait ad Ecclesiasticum jejunium opus esse nedum abstinere à superfluis, ut dicat temperantia & abstinentia, sed etiam ab aliis, quæ salvis virtutibus illis, nobis licent.

21 Fagund. *ubi proxime, n. 4.* carpit D. Covar. hoc loco, quia inquit jejunium Ecclesiasticum versari ut à potibus abstinemus: quandoquidem in comperte apud omnes est, die jejunii potum pro libito, quoties placuerit, sumi posse absque violatione præcepti, etsi quis vino usque ad ebrietatem abutatur, ut est commune & omninò receptum apud Scribentes. Sed dupliciter sententiam D. Covar. tueri conabimur (cui suffragatur lex 4. *tit. 23 p. 1. ibi: De rebus sobrietas de comer è de beber:*) nam refertur potest ad tempus pristinum, quo usus vini erat jejunantibus interdictus, maximè Quadragesima. Castr. Palao *sup. disp. 3. punct. 2. n. 1.* Bonacina *de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 1. n. 1. vers. Dicitur a cibo.* Aut verius responderi potest, D. Covar. loquutum non de necessitate præcepti, quæ ad potum non spectat, sed juxta mentem Ecclesiæ jejunia indicens, quæ intendit ut ab omnibus vitis, maximè à gula appetitum compescamus: & ita inspecto sine præcepti jejunium versatur circa potum superfluum, ut D. Covar. docet, & dicta lex Partita tradit. Faciunt tradita *sup. cap. prox. n. 13. & 68.*

Verf. *Septimò ex eo.*

22 Finis, ac fructus jejunii præcipuus est corporis libidinem temperare, de quo Lessius de *just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 10. num. 71.* Azor. *d. cap. 8. vers. Tertiò quaritur.* Fagund. *d. lib. 1. cap. ult. in fin.* Valent. *sup. disp. 9. q. 2. punct. 2. vers. Primò enim.* Trullench in *Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. num. 5.* Theat. *vita hum. verb. Jejunium, pag. 13. vers. Igitur jejunium.* Chrysofom. *lib. de jejun. Basil. orat. 1. de jejun.* August. *serm. de jejun. ubi ait: Jejunium purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subjicit, cor facit contritum & humilitatum, concupiscentia nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit.* Memorabile est responsum Ypericii Abbatis, qui sciscitanti quid esset jejunium, inquit: *Fremum monachis ad ver-*

sus peccatum, qui autem illud abjiciet, velut equus furens desiderio femina vapientur. Quod ex vit. Patr. *part. 2.* refert Theat. *vita hum. ubi proxime.* Hinc vulgò jaclatur, *Sine Cere, & Baccho friget Venus.* Sic tamen corpus inediã comprimendum est, ut ineptum non relinquatur ad suas functiones exhibendas, maximè quæ in Dei cultum & obsequium cedunt, *cap. Non mediocriter 24. de consecrat. disp. 5.* Hæc corporis afflictio per cibi subtractionem, quanquam finis sit præcepti Ecclesiæ, sub eo non continetur, ut infra n. 71. probabitur. Vide exempla apud Theat. *vita hum. pag. 15. vers. Jejunio dominica caro.*

Ibi: *Secundò, quod mens liberius ele-retur.*

Secundus effectus jejunii est, ut homo magis idoneus fiat ad Divinorum contemplationem, & illustrationes suscipiendas; quia abstinentia acuit sensus internos & externos, atque intellectum serenat, consumptis omnibus humoribus caput & cerebrum obtundentibus. Chrysof. *hom. 1. in Genes. D. Leo serm. 2. de jejun. decimi mensis.* Hunc effectum inter alios recensent omnes numero præcedenti laudati. Intemperantia autem mentem à cognitione, & meditatione celestium retrahit, *cap. Contraria 21. cap. Ne tales 29. in fin.*

Ibi: *Tertiò, jejunium prodest.*

Tertius effectus est pro peccatis satisfactio; nam per jejunium Ninivitarum Dei imminuentem vindictam averterunt, *Jona cap. 3.* Rex Achab similiter Deum sibi propitium per jejunium reddidit. *Reg. lib. 3. cap. 2. 1.* Nec ad hoc jejunia profunt ipsi qui abstinent est duntaxat, sed etiam aliis; nam pro alienis peccatis jejunans satisfacit, *cap. Anima 22.* & ibi Glossa ultima, *13. q. 2.* de quo commodo jejunii apud allegatos supra n. 22. qui etiam alias utilitates spirituales jejunii recensent.

Ibi: *Abstinentia verò, quam Philosophi.*

Per abstinentiam corporis valetudinem roborari, & acquiri regulariter, nemini dubium est, *cap. Nihil enim 28. cum seqq. de consecrat. disp. 5.* de quo supra, n. 4. simulque libidinis æstus temperantur aut extinguuntur, ut assertum est n. 22. quos effectus impossibiles non esse patet; nam etsi natura robustior fiat propter sanitatem proveniente ex abstinentia, robur tamen ad turpitudinem non impellit, quia appetitus parsimonia temperatur. Sic quotquot dedimus supra, n. 22. hæc duo commoda jejunii recensent, & corporis salutem, & turpium motuum coercitionem, quæ etiam Ethnici naturaliter assequi potuerunt, magis aut minus secundum latiore, aut strictiore abstinentiæ modum, quæ si nimia sit, sicut corpus absument, *d. cap. Non mediocriter*, ita Veneris incendium extinguit. Per contrarium intemperantia & saluti nocet, & ad turpia allicit, *disp. cap. Nihil enim, cum seqq.* Nec defuerunt Philosophi, alique Gentiles, qui ut passionibus suis dominarentur, inediã corpora non parum maceraverunt, ut videre licet apud Theat. *vita hum. verb. Abstinentia, & verb. Temperantia.*

Fit igitur ex dictis, jejunium Christianorum à morali abstinentia Ethnicorum differre, tum forma, ut probavimus supra, n. 10. & 11. tum sine, quoniam illi opus illud virtutis ad bona naturalia & temporalia

temporalia dirigebant, nos verò jejunium ad supernaturalia, & spiritualia referimus.

Ibi: *Posterior conclusionis pars.*

27 Jejunium esse actum virtutis abstinentiæ, ex aliis assertivimus supra, *num. 12.* & temperantiæ partem subjectivam esse abstinentiam, id est speciem, quia temperantia genus est, quod hanc & alias virtutes ut species complectitur, de quo supra, *num. 3.* & ultra ibi laudatos idem tenent Valent. *tom. 3. in 2. disp. 9. q. 1. punct. 2. vers. Partes subjective.* Trullench *d. cap. 2. num. 4.* Castro Palao *de just. & jur. disp. 3. de temper. punct. 1. num. 4.* Sed si jejunium fiat ad Deo placendum, erit actus charitatis; si ad cultum Dei, religionis; si pro peccatis, penitentiæ, vel alterius virtutis à qua imperetur. Trullench. *ubi proxime.* Qui autem jejunium frangit, ad quod tenetur, contra temperantiæ peccat, non contra obedientiam, quanquam sit de præcepto, nisi in hoc peccet, ut præceptum transgrediatur. Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 20. vers. Quarto quaritur.* Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. ult. num. 4.*

Ad Num. 2.

28 Ubi ad superandos libidinis incurfus abstinentiæ necessariò desideratur, ipsa est sub præcepto juris naturalis. Azor. *d. lib. 7. cap. 8. §. 1.* Fagund. *sup. cap. 5. num. 3.* Castro Palao *d. disp. 3. punct. 2. §. 4. num. 11.* Navar. *in Manuali, cap. 13. num. 18.* & in *cap. Quando, notab. 3. num. 12. & 15. de consecrat. distinct. 1.* Trullench *sup. d. cap. 2. n. 2. & 3.* Verùm ad sedandos concupiscentiæ motus necesse non est jejunare juxta præscriptum Ecclesiæ, sed sufficit per subtractionem cibi corpus exercere pro arbitrio prudentis viri, cum necessitas id postulerit: nec requiritur ut jejunium sit diurnum, nec prohibetur sic jejunans pluries singulis diebus edere, nec à cibis aliquibus abstinere, nisi ita ad carnem compescendam expedire videatur. Fagund. Navar. *sup. & cap. 22. in princ. & alii ubi proxime.*

Ibi: *Deinde quemadmodum tenetur quis.*

29 Est præceptum juris naturalis, ut per orationem aliquo tempore Deo cultus reddatur; sed quando illud obliget, eo jure decretum non est, quare à DD. diversimodè definitur: & placet sententia eorum qui sentiunt, seclusa necessitate alicujus imminuentis mali, id prudentis arbitrio relinquendum, ita ut longum tempus non prætereat, quin homo mentem ad suum Authorem elevet, & plures unum mensem assignant, de quo Fr. Joan. de S. Thoma *in 2. 2. tom. unic. disp. 27. q. 83. art. 3. num. 1. pag. 384. & num. 6. pag. 385.* Ballæus in *Florib. Theolog. tom. 2. verb. Oratio, num. 2.* Castr. Palao *tom. 2. tract. de orat. disp. 1. punct. 8. num. 1. cum seqq.* Dian. *part. 3. tract. 5. miscellan. resol. 16.* Azor. *part. 1. lib. 9. cap. 10. vers. Decimò quaritur.* & *cap. 34. vers. Secundo quaritur.* Theatrum *vita humanæ verb. Oratio, pag. 89. tit. Necessitas, vers. Certè jure natura.* Sed cum ad hoc præceptum adimplendum sufficiat vel semel singulis mensibus orare, raro aut nunquam jejunare ad orationem opus erit; nam etsi quis continuò se ingurgitet, aliquando tamen aptus erit ad divina contemplan-da post epularum digestionem, ut intra mensem obligationi satisfaciat; nec præcisè requiritur ad

orandum abstinentia, etsi utilis admodum sit; nam Azor. *d. cap. 34.* circumstantias, & dispositiones ad orandum recenset, sed jejunii non determinat.

Ibi: *Idem de oratione respondendum erit.*

Est utique præceptum juris naturalis, ut urgente gravi tentatione ad orationem confugiamus, ut divino auxilio carnis impetus superemus: sed ut peccati reus aliquis fiat propter omisam orationem, duo concurrere debent, & quod homo ad obligationem orandi advertat, & quod nullum aliud medium subit ad tentationem elidendam. Joan. à S. Thoma *num. 2. & 3.* Lessius *lib. 2. de just. & jure, cap. 3. dub. num. 12.* Ballæus *num. 3.* Suar. *lib. 1. de orat. cap. ult. num. 16.* Palao *d. num. 3. vers. Præter.* Valent. *tom. 3. 2. 2. disp. 6. q. 2. punct. 3.* Azor. *d. cap. 10. vers. Sylvester.* & *cap. 34. vers. Sed illud.* Theat. *vita humanæ vers. Possent tamen.* Qui autem orationem omittit, cum orare tenebatur, in priori specie peccat contra religionem; in hac contra charitatem. Joan. à S. Thoma *sup. art. 3. pag. 366. num. 2.* Palao & alii præ laudati.

Verf. *Tertia conclusio.*

Jejunium, quatenus est jure naturali necessarium, etiam lege Evangelica præcipitur, quia cum prohibeamur concupiscentiæ, aliisque criminibus coinquinati, etiam jubemur media adhibere, quale est jejunium, ne in illa prolabamur. Est igitur de Jure Divino Evangelico jejunium, quoties ad compescendos animi motus, corpore macerato, desideratur. Similiter cum ex lege Evangelica ad orandum astricti sumus, *Matth. cap. 7. ibi: Petite & accipietis.* D. Paul. *1. ad Thesalonicens. cap. 5. ibi: Sine intermissione orate.* D. Jacob. *Epist. cap. 5. ibi: Orate pro invicem, ut salvemini;* jejunium quoque imperatur, si necessarium ad orationem sit. Unde jejunium in lege Evangelica commune esse præceptum, etsi tempus ad jejunandum præscriptum non sit, notant Fagund. *in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 5. num. 4.* Theat. *vita humanæ verbo Jejunium, versic. Deus, pag. 13.*

Ad Num. 3.

Potuit Ecclesiæ Fidelibus præceptum injungere, ut diebus quibusdam jejunare tenerentur. Valent. late probans *sup. disp. 9. q. 2. punct. 1. & 2.* Castro Palao *de just. & jure, disp. 3. punct. 2. §. 1. num. 1.* Fagund. *cap. 2. num. 2.* Navar. *in Man. cap. 21. num. 13.* Azor. *d. lib. 7. cap. 20. vers. Caserum.* & *vers. Tertiò quaritur.* Leander *de præceptis Eccles. tract. 5. disp. 2. q. 1.*

Ibi: *Jejunium autem esse plerumque necessarium.*

Jejunium aliquando necessarium est, ut ex pronuper dictis apparet, ac semper bonum & utile. Fagund. *cap. 1. num. 5.* Valent. *sup. punct. 2. vers. Primò enim.* Theatrum *vita humanæ ubi proxime, vers. Igitur.* propter plurima bona quæ abstinentibus confert; nam præter tradita supra, ex *num. 22.* jejunium vitam ac salutem conservat, mentem ad illustrationes divinas præparat, impetrat beneficia, est meritum: quæ in unum